

SAŽETAK PRESUDE

BIANCARDI PROTIV ITALIJE PRESUDA VIJEĆA OD 25. STUDENOG 2021. ZAHTJEV BR. 77419/16

Građanskopravna odgovornost novinara za štetu nastalu zbog propusta deindeksiranja članka objavljenog na internetu ne predstavlja povredu prava na slobodu izražavanja

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, glavni urednik internetskih novina, objavio je članak o tučnjavi koja se dogodila u ugostiteljskom objektu u kojoj je jedan od sudionika izboden nožem, te s tim u vezi pokrenutim kaznenim postupkom. Jedan od optuženih i ugostiteljski objekt, zatražili su formalnim dopisom od podnositelja zahtjeva uklanjanje članka s interneta. Isprva je podnositelj zahtjeva odbio to učiniti, no osam mjeseci kasnije deindeksirao je sporni članak u cilju postizanja nagodbe u parničnom postupku kojeg su tužitelji pokrenuli protiv njega pred talijanskim sudom. Ipak, odlukom prvostupanjskog suda utvrđeno je da je podnositelj zahtjeva odgovoran što nije deindeksirao, odnosno nije ranije deindeksirao objavljeni članak zbog čega je svakome omogućen pristup informacijama u vezi s predmetnim kaznenim postupkom jednostavnim upisom imena ugostiteljskog objekta ili optuženih. Podnositelju je naloženo platiti 5.000 EUR svakom tužitelju na ime naknade štete zbog povrede prava na poštovanje ugleda. Navedenu odluku, naknadno su potvrdili i drugostupanjski i Vrhovni sud.

PRIGOVORI

Pred ESLJP-om podnositelj zahtjeva je prigovorio da je miješanje u njegovo pravo na slobodu izražavanja – slobodu širenja i primanja informacija bilo neopravdano. Ujedno, podnositelj je smatrao da je i naknada štete koju je morao isplatiti tužiteljima bila prekomjerna.

OCJENA ESLJP-a

S obzirom da se predmet podnositelja odnosi na njegov propust da deindeksira članak objavljen u internetskim novinama, ESLJP je istaknuo da se predmet razlikuje od njegove prakse u kojoj je odlučivao o internetskim objavama, a u kojima je tema članka bila uvredljivog ili klevetničkog sadržaja (*Delfi AS protiv Estonije* [VV], stavci 131.-139.¹, *M.L. i W.W. protiv Njemačke*, stavak 116.²), jer se predmet ne tiče ni načina na koji je članak objavljen niti

¹ Sažetak presude dostupan je i na [hrvatskom jeziku](#)

² Sažetak presude dostupan je i na [hrvatskom jeziku](#)

njegovog sadržaja. S tim na umu, ESLJP je nastojao u predmetu podnositelja definirati što bi predstavljalo miješanje u pravo na slobodu izražavanja te identificirati primjenjiva načela za ocjenu njegove razmjernosti. Stoga je pitanje koje se uvodno postavilo pred ESLJP-om bilo dvojako, odnosno: i) je li podnositeljeva sloboda izražavanja povrijeđena time što je proglašen odgovornim zbog odbijanja deindeksiranja članka; te ii) može li se obveza deindeksiranja materijala proširiti s internetskih pretraživača na administratore ili novinare internetskih portala i novina.

Kako bi odgovorio na to pitanje, ESLJP je najprije utvrdio definiciju i opseg obveze deindeksiranja. S obzirom na to da se točno značenje izraza deindeksiranje³ može utvrditi samo iz specifičnog konteksta zakonskog dokumenta⁴ u kojem se taj izraz pojavljuje, ESLJP je za potrebe ovog predmeta prihvatio definiciju deindeksiranja kao aktivnost tražilice, iniciranu od strane njezina operatera, na način da se nakon pretraživanja na temelju imena osobe s popisa prikazanih rezultata uklanjaju internetske stranice objavljene od trećih osoba koje sadrže podatke koji se odnose na traženu osobu. Stoga, tehnički gledano, postupak deindeksiranja može provesti i urednik internetske stranice ili novina, na način da naloži pružatelju usluga internetske tražilice ne prikazivanje sadržaj članka kao rezultat pretrage predmetne tražilice. Posljedično, ESLJP je utvrdio da su urednici novina ili novinarskih arhiva dostupnih putem interneta ujedno i njihovi operateri, te da se obveza deindeksiranja članaka može nametnuti i njima.

Slijedom navedenog, ESLJP je utvrdio da je presuda talijanskog suda kojom je podnositelju zahtjeva naloženo naknaditi nematerijalnu štetu tužiteljima nastalu zbog njegovog odbijanja, odnosno zakašnjelog deindeksiranja objavljenog članka predstavljala miješanje u njegovo pravo na slobodu izražavanja. Ocjenjujući je li miješanje bilo u skladu s člankom 10. stavkom 2. Konvencije, ESLJP je istaknuo da je predmetno miješanje bilo u skladu s talijanskim zakonom i težilo zaštiti ugleda drugih, zbog čega je prema ESLJP-u ograničenje prava na slobodu izražavanja bilo zakonito i imalo legitiman cilj. Samim tim, u kontekstu provođenja testa razmjernosti, ključnim se pokazalo pitanje nužnosti miješanja u demokratskom društvu, a što je u konkretnom predmetu uključivalo postizanje pravične ravnoteže između prava podnositelja na slobodu izražavanja i prava tužitelja na ugled.

ESLJP je ponovio da su relevantna načela za postizanje pravične ravnoteže u ovakvim predmetima utvrđena u predmetu [Axel Springer protiv Njemačke](#) (stavci 89.-95.): (i) doprinos raspravi od općeg interesa, (ii) stupanj poznatosti dotične osobe, (iii) prethodno ponašanje dotične osobe prema medijima, (iv) način dobivanja predmetne informacije, (v) sadržaj, oblik i posljedice objave i (vi) težina sankcije izrečene podnositelju zahtjeva. Međutim, budući da se članak koji je podnositelj objavio, a onda odbio deindeksirati, bavio temom koja nije bila toliko poznata i objavljena je online, ESLJP je primijetio da činjenične razlike između ovog predmeta

³ Kao i sličnih izraza poput „*de-listing*“ i „*de-referencing*“

⁴ U svojoj presudi ESLJP upućuje na sljedeće zakonodavne dokumente: Preporuka CM/Rec(2012)3 Odbora ministara državama članicama o zaštiti ljudskih prava u vezi s tražilicama, Smjernice Europskog odbora za zaštitu podataka, presudu Suda pravde EU (C-136/17)

i *Axel Springera* zahtijevaju fleksibilniju primjenu tih kriterija. Stoga, ocjenjujući jesu li talijanski sudovi uspjeli uspostaviti pravičnu ravnotežu između suprotstavljenih interesa, kada su podnositelju naložili naknaditi nematerijalnu štetu tužiteljima, ESLJP je kao važne smatrao sljedeće čimbenike:

- i) Razdoblje tijekom kojeg je članak bio online, posebno u svjetlu svrhe za koju su podaci tužitelja izvorno obrađeni

Kazneni postupak protiv tužitelja bio je još u tijeku kada je Vrhovni sud donio svoju presudu u predmetu podnositelja. No, informacije sadržane u članku nisu bile mijenjane od objave članka na internetu. Štoviše, i nakon što je podnositelj zahtjeva od tužitelja zaprimio formalan dopis za uklanjanje članka s interneta, navedeni je ostao lako dostupan na internetu još 8 mjeseci. U tom pogledu, mjerodavno talijansko pravo tumačeno u svjetlu međunarodnih instrumenata podržava ideju da se relevantnost prava podnositelja na širenje informacija smanjivala tijekom proteka vremena, u usporedbi s pravom tužitelja na poštovanje njegova ugleda.

- ii) Osjetljivost spornih podataka

Predmet članka o kojem je riječ odnosio se na kazneni postupak pokrenut protiv jednog od tužitelja. Okolnosti u kojima su objavljene informacije, koje se tiču osjetljivih podataka, bile su čimbenik koji je trebalo uzeti u obzir pri uspostavljanju ravnoteže između prava na širenje informacija i prava tužitelja na poštovanje njegova privatnog života.⁵

- iii) Težina izrečene sankcije

Talijanski sudovi naložili su podnositelju zahtjeva da tužiteljima nadoknadi pretrpljenu nematerijalnu štetu, ali nisu utvrdili i njegovu kaznenopravnu odgovornost. Sam iznos od 5.000 EUR naknade nematerijalne štete koji je podnositelj morao isplatiti svakom tuženiku ESLJP nije smatrao prekomjernim.

S obzirom na sve navedeno, zaključak talijanskih sudova da je podnositelj povrijedio pravo tužitelja na poštovanje njihova ugleda time što je sporni članak kontinuirano bio prisutan i lako dostupan na internetu i time što ga nije deindeksirao, predstavljalo je opravdano ograničenje njegove slobode izražavanja, pogotovo u kontekstu da se predmetna obveza nije odnosila na trajno uklanjanje s interneta ili na anonimizaciju članka.

Slijedom svega navedenog, nije došlo do povrede članka 10. Konvencije.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.

⁵ Navedeni zaključak ESLJP-a ujedno je u skladu s pravnim rezoniranjem Suda Europske unije iz presude *Google Spain i Google (C-131/12)*